

ÚVOD DO PEDAGOGIKY A ZÁKLADY PEDAGOGICKÉHO MYŠLENÍ

5. Činitelé výchovy – pedagog

Vývoj, historie

Prvními učiteli byli rodiče (počátky lidské společnosti), každodenní zkušenost, příklad nápodoba, odměna a trest, přirozené následky, ústní předávání pořekadel, písní eposů. 1. epos o Gilgamešovi 3000let př.n.l. z Babylonu

Prvobytně pospolná společnost – (náznaky rodinné výchovy), ustálení zkušeností, které se měnily v tradice

Mezopotámie (3000 let př.n.l.) klínové písmo, tabulky, chrámy

Egypt (3000 – 400 př.n.l.) hieroglyfy, papyrus, Čína, Indie, Persie

Starověk: Řecko (kolem 500 let př.n.l.) – Sparta (vojenská výchova) a Athény (kalokagatheia),

Řím – rodový (zemědělec a voják), republika (občan, výchova řečníka, politika, právo literatura)

Středověk: šlechtická výchova na hradech, církevní školy, sedmero svobodných umění (gramatika, rétorika, dialektika, múzika, astronomie, aritmetika, geometrie)

12. – 13. století: vznik univerzit (1158 Bologna, 1168 Oxford, 1206 Sorbonna, 1209

Cambridge, 1348 KU, 1364 Krakov, 1365 Vídeň, Heidelberg)

15. a 16. století: renesance a humanismus, jezuité, základy bud. střed. škol a lyceí, Komenský, da Feltre, Rabelais, More

L. Locke (1632-1704) soukromá výchova šlechtice

Později - děti posílány k jednomu učiteli do společných škol

18. století (1740 – 1780 Marie Terezie, Josef II. 1780-1790) učitelé byli často vysloužilí vojáci, zběhlí studenti, řemeslníci, písaři nebo sluhové. Při školách hlavních vznikaly učitelské přípravy – několikaměsíční kurzy pro budoucí učitele. Při školách normálních měly vyšší úroveň.

19. století – obtížně se vytváří samostatný učitelský stav, vedlejší zaměstnání se zakazuje, učitelky se nesmějí vdávat. 1869 povinná školní docházka a zakládání učitelských ústavů a cvičných škol. Na středních školách učili zpočátku kněží, postupně od doby osvícenství a nástupu sekularizace svěští učitelé.

Konec 19. a začátek 20. století – reformní hnutí, učitelé reformátoři, 1945 dekret prezidenta republiky o vzdělání učitelstva, 1946 zřízení pedagogických fakult.

20. století – změna postavení učitele s rozvojem masových komunikačních prostředků a růstem vzdělanosti, objevů a technického pokroku, nutná změna vztahu učitel-žák, transformace školy, pluralita vzdělávacích možností a diferenciací škol, výběr vzdělávacích programů (3), rámcový vzdělávací program pro MŠ, ZŠ a připraven pro SŠ.

Povinnosti učitele ve škole:

1. Pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení (2001)

2. zákon 29/1984 Sb. – povinnosti ped. pracovníků

Předepsané činnosti:

Odborné vedení hodiny

Pedagogická a psychologická zvládnutí situace i obsahu

Autorita

Vytváření edukačního klimatu třídy a školy

Vedení předepsané dokumentace

Třídní učitel

Spolupráce s ostatními ped. pracovníky, výchovným poradcem

Služby, dozory ve škole a při akcích organizovaných školou

Přípravy na vyučování (na hodiny, příprava učebních pomůcek)

Opravování písemných a grafických prací žáků

Odborná péče o kabinety, sbírky, knihovny

Třídní schůzky, konzultační hodiny – jednání s rodiči

Porady svolané ředitelem školy

Studium, sledování novinek, literatury, školení, kurzy

Současný stav

Hodnocení, společenské zařazení

Namáhavost učitelské práce – nemocnost (nervy, dýchací a zažívací orgány, hlasivky)

V žádné jiné profesi se nestává tak často, aby jí všichni „rozuměli“

Pomáhající profese - lékař potřebuje sestry, právník asistenta

Práce často v extrémních podmínkách nebo situacích (hluk, stres)

Škála složitosti práce

Literatura:

Grecmanová, H., Holoušová, D., Urbanovská, E. Obecná pedagogika I. Olomouc: Hanex, nedatováno.

Holoušová, D. a kol. Základy pedagogiky I. Olomouc: UP, 1993.

Jůva, V., sen. a jun. Úvod do pedagogiky. Brno: Paido, 1995, 1999.

Jůva, V. et. al. Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium. Brno: Paido, 2001.

Nováčková, J. Mýty ve vzdělávání. Kroměříž: Spirála, 2001.

Pařízek, V. Obecná pedagogika. Praha: SPN, 1991.

Průcha, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 1997, 2005.

Průcha, J. Učitel. Praha: Portál, 2002

Vorlíček, Ch. Úvod do pedagogiky. HaH, 2000.